

Zdravá města, obce, regiony
České republiky

Hodnoticí zpráva projektu Zdravého města v Mariánských Lázních za rok 2024 (Plán zlepšování)

Hodnoticí zpráva Zdravého města je nástrojem jak přehlednou a poutavou formou informovat o jednotlivých aktivitách realizovaných v rámci ZM v předchozím roce.

Tato zpráva většinou obsahuje nejen strohý výčet splněných aktivit, ale i **doprovodný komentář** k dosaženým úspěchům/ přínosům/ výstupům. Nedílnou součástí hodnoticí zprávy je také **fotodokumentace** z realizovaných akcí a činností (kampaně, fórum ZM, kulaté stoly, osvětové akce pro děti atp.). Hodnoticí zpráva je předkládána jako komplexní přehled činností v rámci ZM **vedení municipality** obvykle spolu s aktualizací plánu zlepšování ZM pro další roční období. Hodnoticí zpráva ZM může sloužit nejen jako informace pro vedení města, ale i jako vhodný **informační zdroj** pro partnery, spolupracující organizace, případně další zájemce o činnost ZM.

ČLENSTVÍ MĚSTA MARIÁNSKÉ LÁZNĚ V NÁRODNÍ SÍTI ZDRAVÝCH MĚST ČR

Projekt Zdravé město je mezinárodní projekt garantovaný Světovou zdravotní organizací (WHO). Vychází ze strategie Světové zdravotní organizace Zdraví 21 a z dokumentu OSN Agenda 21. Cílem projektu Zdravé město je vytvářet podmínky pro kvalitnější a zdravější život obyvatel měst.

POLITICKÉ A ORGANIZAČNÍ ZÁZEMÍ ZM

Politik projektu Zdravé město je 1. místostarosta Samuel Zaboltný a koordinátorem je koordinátor komunitního plánování Pavel Knára. Komise smart city, Zdravých měst a MA 21 čítá celkem 6 členů. Komise spolupracuje na rozvoji ZM ve městě prostřednictvím řady aktivit.

Zdravé město je prestižní označení pro municipalitu, která je aktivně zapojena do mezinárodního projektu. Je zejména projektem komunitním, který otevírá prostor pro aktivity a zájmy obyvatel. Každoročně se zde v rámci projektu Zdravé město a MA21 koná pestrá škála akcí pro děti, dospělé i seniory.

PLÁN ZLEPŠOVÁNÍ V ROCE 2024

1. **Zvýšení medializace projektů ZM**
2. **Program HOBIT** – rozšíření programu do všech vzdělávacích institucí ve městě, koordinace se zřizovateli, vyhodnocení
3. **Svačiny do škol** – zajištění poskytovatele, koordinace s vedením škol a města

Pravidelná činnost:

1. **Uklidíme Česko – příprava, realizace, vyhodnocení**
2. **Harmonogram participace + vyhodnocení plánu zlepšování** – vypracování
3. **Fórum Zdravých měst** – příprava, realizace, vyhodnocení
4. **Dny zdraví, Sportmaria2024** – příprava, realizace a vyhodnocení projektu
5. **Školní fórum Zdravých měst** – příprava, realizace a vyhodnocení projektu

Zvýšení medializace projektu ZM a Munipolis

Členství našeho města v Národní síti Zdravých měst je pravidelně zdůrazňováno na všech akcích pořádaných Koordinátorem Zdravého města, stejně tak je i logo NSZM na plakátech.

Program Hobit

HOBIT je zdravotní vzdělávací program, který učí žáky 2. stupně základních škol a víceletých gymnázií rozpoznávat příznaky závažných civilizačních onemocnění, správně na ně reagovat a účinně jim předcházet pomocí prevence.

Interaktivní výuka programu HOBIT vtáhne studenty do reálných situací, ve kterých se naučí rozhodovat, jak pomoci člověku například se srdečním infarktem nebo mozkovou mrtvicí.

Program byl koordinátorem představen Odboru školství i ředitelkám základních škol i gymnasia. Bohužel program aplikován nebyl, nepodařilo se jej prosadit, přestože byl školám opakovaně nabízen.

Svačiny do škol

Projekt Svačiny do škol byl iniciován na základě výsledků školních fór, v nichž se téma školního stravování dlouhodobě umísťovalo na předních příčkách mezi prioritami žáků i rodičů. Z těchto výstupů vyplynula potřeba zlepšit dostupnost kvalitních a zdravých svačin v průběhu školního dne.

Hlavní výzvou projektu bylo nalézt takový model distribuce svačin, který by nenarušoval výuku a současně byl organizačně zvládnutelný pro školy. Paralelně bylo nutné vyhledat vhodného poskytovatele, který by byl schopen nabídnout svačiny splňující kritéria zdravé výživy, atraktivitu pro žáky a zároveň cenové dostupnosti pro rodiny.

V průběhu realizace projektu se podařilo:

- vybrat vhodného dodavatele splňujícího stanovená kritéria,
- zprostředkovat a koordinovat opakovaná jednání mezi poskytovatelem a ředitelkami základních škol,
- vytvořit základní rámec spolupráce mezi školami a dodavatelem.

V rámci přípravné fáze projektu zhotovitel realizoval pilotní ochutnávku svačin, kterou představil žákům ZŠ Úšovice během jejich sportovního dne. Pro děti byla připravena pestrá nabídka svačin, včetně méně tradičních variant zdravého stravování. Akce vzbudila velmi pozitivní ohlas a potvrdila, že i nutričně hodnotné potraviny, jako například pomazánka z červené řepy či moučník z mrkve, mohou být pro děti chutné a atraktivní. Ochutnávka významně přispěla k ověření konceptu projektu v praxi a k potvrzení jeho smysluplnosti z pohledu cílové skupiny.

Na základě uskutečněných jednání a pilotního ověření poskytovatel zahájil přípravu vlastní provozovny určené k výrobě a distribuci svačin. Realizace projektu byla však výrazně zpomalena administrativními průtahy v rámci kolaudačního řízení prostor, které nebylo možné ze strany realizátorů projektu ovlivnit.

Navzdory těmto komplikacím projekt dospěl do fáze připravenosti k zahájení provozu. Spuštění poskytování svačin do škol je plánováno na začátek roku 2025. Projekt tak naplnil své přípravné cíle a vytvořil pevný základ pro systematické zlepšení nabídky školních svačin v následujícím období.

Uklidme Česko

Akce Uklidme Česko, Uklidme Mariánky navázala na celostátní dobrovolnickou iniciativu zaměřenou na zlepšení stavu životního prostředí a zapojení veřejnosti do péče o veřejný prostor. Cílem akce bylo odstranit nelegální černé skládky a drobný nepořádek ve vytipovaných lokalitách města Mariánské Lázně a současně posílit environmentální odpovědnost obyvatel.

Akce proběhla první dubnovou sobotu, dne 6. dubna, se srazem dobrovolníků v ranních hodinách. Organizace byla nastavena tak, aby umožnila zapojení široké veřejnosti bez věkového omezení. Dobrovolníci byli po úvodním setkání rozděleni do menších skupin, které provedly úklid předem určených lokalit. Tento způsob práce se osvědčil jako efektivní a umožnil cílený zásah v problematických místech.

Pozitivně lze hodnotit zejména:

- zapojení dobrovolníků napříč věkovými skupinami,
- propojení environmentálního tématu s komunitním rozměrem,
- přehlednou organizaci a jasně stanovený harmonogram akce,
- závěrečné neformální setkání účastníků, které podpořilo komunitní soudržnost a motivaci k dalším aktivitám.

Akce zároveň vytvořila prostor pro zapojení veřejnosti i v přípravné fázi, kdy mohli občané předem navrhnout lokality vhodné k úklidu. Tím byla posílena spoluúčast obyvatel na zlepšování kvality veřejného prostoru a zvýšena informovanost o problematických místech ve městě.

Celkově lze akci hodnotit jako úspěšnou. Přispěla nejen ke konkrétnímu zlepšení stavu životního prostředí v Mariánských Lázních, ale také k posílení občanské angažovanosti a vztahu obyvatel k místu, ve kterém žijí. Akce má potenciál stát se stabilní součástí místních komunitních a environmentálních aktivit i do budoucna.

Harmonogram participace a vyhodnocení Plánu zlepšování

V rámci realizace Plánu zlepšování byl vypracován harmonogram participativních aktivit, jehož stěžejním úkolem bylo uspořádání školních fór a Fóra Zdravého města. Tyto participativní akce představovaly klíčový nástroj pro zapojení veřejnosti a cílových skupin do identifikace priorit a sběru podnětů pro další rozvoj města.

Harmonogram stanovil časovou návaznost jednotlivých fór a souvisejících aktivit a vytvořil rámec pro jejich organizační a obsahovou přípravu. Důraz byl kladen na zajištění otevřeného prostoru pro vyjádření názorů účastníků a na systematické zaznamenávání jejich podnětů.

Současně bylo provedeno průběžné vyhodnocení Plánu zlepšování, které vycházelo z výstupů uskutečněných fór, realizovaných projektů a dostupné zpětné vazby. Vyhodnocení umožnilo posoudit míru naplňování stanovených cílů a identifikovat oblasti, jejichž realizaci ovlivnily vnější faktory, zejména administrativní a organizační omezení.

Zpracování harmonogramu participace a vyhodnocení plánu přispělo k:

- zpřehlednění procesu participace,
- lepší koordinaci klíčových aktivit,
- vytvoření podkladů pro aktualizaci Plánu zlepšování v dalším období.

Tento krok posílil systematickост a transparentnost celého procesu a vytvořil pevný základ pro další participativní aktivity.

Fórum zdravého města

Město je od roku 2015 členem asociace Národní síť Zdravých měst ČR, která v současnosti sdružuje více než 130 municipalit. Členství v této síti umožňuje sdílení dobré praxe, metodickou podporu, a především rozvoj systematické komunikace s veřejností prostřednictvím participativních nástrojů. Jedním z klíčových nástrojů této spolupráce je právě Fórum Zdravého města.

Vzhledem k tomu, že poslední Fórum proběhlo až na konci roku 2023 a navazující ověřovací anketa zasáhla do začátku roku 2024, nebylo účelné realizovat další fórum v průběhu téhož roku. Z tohoto důvodu byl termín následujícího Fóra Zdravého města posunut na první pololetí roku 2025.

Cílem Fóra Zdravého města je získat co nejširší zpětnou vazbu veřejnosti k rozvoji města a identifikovat oblasti, ve kterých obyvatelé vnímají nesoulady v kvalitě života nebo v dlouhodobě udržitelném rozvoji. Významným přínosem tohoto formátu je otevřená diskuse mezi odborníky a laickou veřejností, která podporuje porozumění principům udržitelného rozvoje a zároveň směřuje ke shodě na hlavních problémech a příležitostech k jejich řešení. Účastníci se tak stávají aktivními spoluvůdci výstupů akce.

Fórum je koncipováno jako otevřený participativní proces, ve kterém se účastníci mohou vyjádřit k jakémukoli tématu, které považují za důležité. Nejedná se o diskusi nad předem připravenými návrhy,

ale o plánování tzv. „od prázdného stolu“, kdy jsou shromažďovány veškeré relevantní podněty vzešlé z řad veřejnosti.

Diskuse probíhá formou tematických stolů, které zpravidla zahrnují oblasti jako investice, doprava, bezpečnost, kultura, rozvoj města, školství, sport a volný čas, sociální oblast, zdraví obyvatel, životní prostředí a stůl mladých. Podle aktuální struktury účasti vzniká obvykle přibližně šest tematických stolů, jejichž výstupy slouží jako podklad pro další plánovací a rozhodovací procesy města.

Zařazení Fóra Zdravého města do Plánu zlepšování tak naplňuje cíl systematické participace veřejnosti a vytváří důležitý most mezi názory obyvatel a strategickým řízením rozvoje města.

SportMaria 2024

Akce SportMaria 2024 byla realizována jako součást Plánu zlepšování s jasným zaměřením na podporu pohybových aktivit dětí a mládeže, na prezentaci volnočasových sportovních možností ve městě i regionu a na vytvoření příležitosti pro informované rozhodování rodičů při výběru zájmových aktivit pro své děti.

SportMaria 2024 proběhla dne 7. září 2024 od 13:00 do 16:00 hodin. Organizováním akce na začátku školního roku město reagovalo na potřebu rodin, které v tomto období rozhodují o volnočasových aktivitách svých dětí.

Během odpoledne si děti měly možnost vyzkoušet pestrou škálu sportů a fyzických disciplín, které prezentovaly místní i regionální sportovní kluby. Konkrétní aktivity zahrnovaly mimo jiné:

- Judo
- Aikido
- Krasobruslení
- Hokej
- Orientační běh
- Discgolf
- Atletiku
- Moderní tanec
- Westernové ježdění
- Thajský box
- Házenou
- Lukostřelbu
- Tenis
- Gymnastiku a řadu dalších disciplín

Tato široká nabídka umožnila dětem i rodičům získat bezprostřední zkušenost s různými typy sportů, a to jak kolektivními, tak individuálními, a vytvořila příležitost k průzkumu zájmů dětí v oblasti pohybu.

Součástí akce byl také bohatý doprovodný program. Členové Integrovaného záchranného systému představili veřejnosti svou činnost, což přispělo k výchově v oblasti bezpečí a prevence úrazů.

Díky spolupráci se Základní uměleckou školou Fryderyka Chopina nabídla akce i kulturní rozměr prostřednictvím pódiových vystoupení.

Každý účastník obdržel při vstupu kartičku s vyznačenými sekcemi aktivit a po absolvování stanovišť byl odměněn památeční medailí, což dodalo události motivační charakter.

Statistiky ukazují, že Karlovarský kraj patří k regionům s nižším zapojením části populace do pravidelného sportu a pohybových aktivit. Například z údajů Českého svazu sportu vyplývá, že počet dětí a mladých lidí ve věku 5–24 let registrovaných v organizovaném sportu v kraji je nižší ve srovnání s některými jinými kraji a regiony ČR, i když na 100 000 obyvatel je to 22,4 registrovaných sportovců (vyšší než některé jiné kraje, ale celkový ukazatel zapojení je spíše střední až nízký). Navíc výzkumy naznačují, že v Karlovarském kraji zhruba polovina populace není pravidelně fyzicky aktivní a region patří mezi méně aktivní oblasti v ČR.

Tato data reflektují obecný trend, že část dětí a dospívajících v regionu se pravidelnému pohybu nevěnuje často, což může mít negativní dopady na jejich zdraví a životní styl. To zároveň potvrzuje význam prevence a podpory aktivního života formou komunitních akcí.

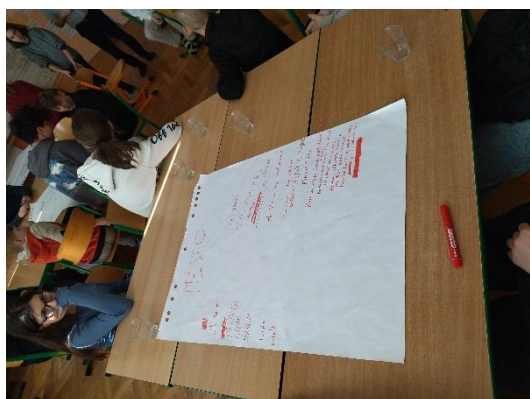
SportMaria 2024 významně přispěla k rozšíření nabídky informací o sportovních možnostech pro děti a rodiče, zvýšení povědomí o potřebě pohybu a aktivního životního stylu v populaci mladých, propojení sportovních organizací s veřejností v neformálním a zábavném kontextu a podpoře motivace dětí k vyzkoušení nových aktivit, které by je mohly dlouhodobě zaujmout.

Akce tak naplnila stanovené cíle Plánu zlepšování v oblasti podpory pohybových aktivit dětí a mládeže, posílila lokální sportovní komunitu a poskytla kvalitní participativní prostor pro rodiny a sportovní kluby.

SportMaria 2024 byla úspěšnou iniciativou s významným dopadem na podporu pohybu u dětí, ačkoliv pohybová aktivita v regionu celkově vykazuje nižší úroveň zapojení, než by bylo žádoucí. Akce tak představuje důležitý přínos v rámci Plánu zlepšování a slouží jako platforma pro další rozvoj sportující komunity ve městě i kraji.

Školní fórum Zdravých měst

V Mariánských Lázních se letos poprvé uskutečnila i Školní fóra. Díky této jedinečné iniciativě mohli někteří žáci základních škol navrhovat, jaké změny by si přáli zavést ve městě a ve škole, následně o nápadech se svými spolužáky hlasovali. Do této akce se zapojily tři mariánskolázeňské základní školy.

Na ZŠ Úšovice se první fázi Školního fóra sešlo 30 zástupců ze všech tříd, kteří s nadšením prezentovali své návrhy. Během bouřlivé diskuze se žáci zaměřili na problémy školy a hledali řešení, jak ji proměnit v příjemnější a inspirativnější prostředí pro všechny. Zároveň se podělili o své myšlenky ohledně rozvoje Mariánských Lázní a navrhli konkrétní kroky, které by mohly zkvalitnit život ve městě.

Po živé debatě následovalo hlasování, ve kterém si žáci vybrali osm priorit, které se týkaly života ve městě. Přáli by si modernizaci školních počítačových učeben, zřízení venkovní učebny, více zeleně na školní

zahradě, pořádání více kulturních akcí pro mládež, zlepšení dopravní dostupnosti školy, vybudování skateparku, více odpadkových košů ve městě a pravidelné úklidové akce v parku.

Následná online anketa mezi všemi žáky školy dala možnost vyjádřit, který z navrhovaných požadavků týkající se školy je pro ně nejzásadnější. Výsledky ankety posloužily vedení školy a města jako podklad pro další rozhodování.

Školní fórum v Úšovicích ukázalo, že i mladá generace má silný hlas a aktivně se může podílet na utváření svého okolí. Společnými silami žáků, pedagogů a vedení města se Mariánské Lázně mohou stát ještě lepším místem pro život.

Do dobrovolné potvzovací ankety se zapojilo 107 žáků, kteří za nejdůležitější témata pro svou školu označili: 1. místo: Možnost jít ven o velké přestávce (32 hlasů), 2. místo: Automat na jídlo (28 hlasů), 3. místo: Kvalitnější jídelníček + Volnočasový prostor ve škole (shodně 13 hlasů).

A jak zástupci školy potvrzují, už od března ve spolupráci se zřizovatelem řeší, jak žákovským požadavkům vyhovět. Pro venkovní přestávky už na ZŠ Úšovice chystají pravidla a škola již zavedla koncept „Jídlo na přání“, které umožňuje žákům ovlivnit jídelníček v jídelně.

19. března

Poř.	ŠKOLA	Body
4.	VÍCE KOL	4
1-3	BUFET	9
5-8	ZMĚNIT NÁZEV ŠKOLY	1
5-8	VÍCE SPORTOVNÍHO VYBAVENÍ	1
1-3	O PŘESTÁVCE CHODIT NA ZAHRADU	9
1-3	VÍCE VÝLETŮ	9

Žákovské fórum se uskutečnilo také na ZŠ Vítězství. Jedná se o školu se speciálními vzdělávacími potřebami a tomu se také musel přizpůsobit program Fóra. Žáci 2. stupně se ve skupinách a s pomocí učitelů zamýšleli nad tím, co by chtěli v našem městě vylepšit. Děti navrhovaly různá témata, o kterých později diskutovaly a také hlasovaly.

Ve druhé části se žáci zaměřili na školu. Mohli se vyjádřit k tomu, co se jim líbí, co by rádi změnili nebo vylepšili. Všichni se aktivně zapojili do týmové práce a nebáli se vyjadřovat své názory a navrhopvat změny. Žáci měli velmi zajímavé a podnětné nápady, a některé se škola pokusí zrealizovat. V příjemné atmosféře se rádi zapojili do diskuse a přidávali další náměty pro inspiraci. Všichni dostali na závěr velkou pochvalu za snahu a také odvahu vyjadřovat své názory.

Zapojila se také ZŠ Jih. V tříhodinovém bloku, který se skládal ze dvou částí Škola

a Město, se zástupci 5. – 9. tříd pod vedením facilitátora Petra Hermanna zamýšleli nad tím, se povedlo, co by se dalo zlepšit. Své návrhy se zdůvodněním pak prezentovali ostatním účastníkům. I zde následovala ověřovací anketa. „Mohu konstatovat, že Školní fórum bylo velkým přínosem především pro žáky, kteří se na společném setkání učili ve skupině koordinovat své nápady a rozvíjeli si své komunikační dovednosti, tak pro vedení školy a města, protože návrhy přinesly nový pohled žáků na stav ve škole i ve městě,“ uvedla ředitelka školy, Jaroslava Baumgartnerová

Je důležité, aby měli žáci zpětnou vazbu a věděli, že jejich snaha nebyla zbytečná.

Participativní rozpočet

V roce 2024 měli obyvatelé Mariánských Lázní možnost aktivně se zapojit do rozhodování o části městského rozpočtu prostřednictvím participativního rozpočtu. Tento nástroj umožňuje občanům podávat své návrhy projektů, diskutovat o nich a následně hlasovat o tom, které budou realizovány.

Participativní rozpočet probíhá ve více krocích:

1. Podávání návrhů – občané mohli své nápady podávat prostřednictvím formuláře na webu města a portálu zdraveml.cz. Návrhy musely splňovat formální podmínky a nesměly být součástí jiných plánovaných investic.
2. Kontrola návrhů – každý návrh posuzovali odborníci na daných pozicích. Některé návrhy byly vyřazeny, pokud nesplňovaly pravidla nebo se překrývaly s jinými projekty.
3. Hlasování veřejnosti – vybrané návrhy byly předloženy obyvatelům k hlasování. Do hlasování se v roce 2024 zapojily stovky obyvatel, kteří rozhodovali o realizaci konkrétního projektu.
4. Vyhlášení vítězného projektu – projekt s nejvyšším počtem hlasů byl schválen k realizaci.
5. Realizace a evaluace – město zajišťuje financování a implementaci projektu, přičemž je také sledován dopad na komunitu.

PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET

2024

PODÁVÁNÍ NÁVRHŮ PO CELÝ DUBEN!

**PODÁVEJTE NÁVRHY DO
PARTICIPATIVNÍHO
ROZPOČTU**
stačí vyplnit online jednoduchý
formulář
(odevzdat lze i na podatelnu MÚ)

<https://www.zdraveml.cz/podani-navrhu/>

- Do ročníku 2024 bylo podáno celkem šest návrhů, z nichž dva byly vyřazeny. Jeden nesplňoval podmínky, druhý byl součástí jiné připravované investice města.
- Vítězný projekt: úprava městské tržnice. Cílem je proměnit prostor na multifunkční plochu, která nabídne prostor pro setkávání obyvatel, dětský koutek a stánky.
- Projekt reaguje na potřebu města vytvářet komunitní prostory a podporovat volnočasové aktivity.
- V předchozím roce zvítězil Knižní altán, který již veřejnost využívá a těší se pozitivnímu ohlasu.

PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET 2024

**HLASUJTE
DO KONCE
ČERVNA!**

**HLASOVÁNÍ O
NÁVRZÍCH JE
PROSTŘEDNICTVÍM
APLIKACE MUNIPOLIS
RYCHLÉ A JEDNODUCHÉ**

<https://www.zdraveml.cz/paro/>

Participativní rozpočet umožňuje přímé zapojení občanů do rozhodování o městských investicích, posílení participativní kultury a občanské angažovanosti a transparentnost, otevřenost veřejných financí a realizaci projektů s přímým dopadem na kvalitu života ve městě.

Pro rok 2024 město vyčlenilo 200 000 Kč na realizaci projektů z participativního rozpočtu. I když částka tvoří jen menší část celkového rozpočtu, umožnila podpořit návrhy, které mají významný dopad pro místní komunitu. Participativní rozpočet se tak ukázal jako efektivní nástroj zapojení obyvatel a rozvoje města.

Participativní rozpočet Mariánské Lázně 2024 ukázal, že obyvatelé mají zájem se aktivně podílet na rozhodování o městských investicích. Nízká alokovaná částka (200 000 Kč) však vyvolává otázku, zda je tento nástroj do budoucna dostatečně životaschopný a dokáže motivovat občany k dalšímu zapojení.

Menší rozpočty sice umožňují realizovat drobnější, symbolické projekty, ale limitují možnost podporovat projekty, které by měly významnější dopad na kvalitu života a veřejný prostor. Nízká částka může také postupně snižovat pocit významu účasti obyvatel.